

Čistá voda uprostřed krize: Pomáháme rodinám v Zambii zasaženým záplavami

11.3.2026 - Grace Sikanda Namakau | Člověk v tísni

Povodně v západní provincii Zambie nadále pustoší místní zemědělské komunity. Náš tým proto v zasažených oblastech zajišťuje rychlou humanitární pomoc zaměřenou na hygienu, přístup k pitné vodě a ochranu nejzranitelnějších skupin.

Silné deště, které začaly v prosinci, stále neustávají. V zambijských nížinách a říčních údolích voda zaplavila domovy, pole i celé vesnice. V odlehlém okrese Shangombo v Západní provincii, kde je většina rodin závislá na sezonním zemědělství, skončilo pod vodou téměř 90 % obdělávané půdy. Voda zničila během okamžiku práci, která trvala celou sezonu.

Záplavy postihly sedm okrsků. V oblasti Simu, kde se soustředí naše pomoc, mluví realita jasněji než jakékoli statistiky.

„Vesnice leží jen pár metrů od záplavové oblasti,“ vysvětluje Lastford Miyanda, projektový manažer Člověka v tísni v Zambii. „Pole rodin, které podporujeme, jsou zcela pod vodou. Komunity jsou sice obklopeny vodou, ale paradoxně mají jen minimální přístup k té pitné. Funkčních ručních pump je nedostatek, a lidé jsou tak nuceni brát vodu z otevřených, často kontaminovaných zdrojů. To s sebou nese obrovská zdravotní rizika.“

Krize skrytá před světem

Podle zambijského úřadu pro řešení katastrof zasáhly letošní záplavy 47 okresů a zničily přes 29 000 hektarů polí. Jen v okrese Shangombo přišlo o úrodu více než 5 000 zemědělských domácností. Tyto ztráty v nadcházejících měsících nevyhnutelně povedou k vážnému nedostatku potravin.

Distriktní komisař Mubita Siyamana, který se zúčastnil distribuce pomoci, situaci popsal věcně:

„Tato pomoc není jen vítaná, je naprosto nezbytná. Přichází právě včas, aby zabránila vypuknutí epidemií nemocí šířených vodou, které by už tak bolestivou situaci ještě zhoršily.“

Pomoc s důrazem na důstojnost

Díky fondu Start Fund se Člověk v tísni stal vedoucí organizací pro krizové zásobování vodou a hygienu v okrese Shangombo. Pracujeme v rámci konsorcia čtyř organizací pod vedením World Vision UK, společně s Plan International a Catholic Relief Services.

Naše pomoc stojí na pečlivě sestavených hygienických balíčcích. Každá domácnost obdržela 20litrový barel na bezpečné uchování vody, chlor na její desinfekci, prací i toaletní mýdlo, zubní kartáčky a pastu. Ženy navíc dostaly menstruační vložky.

Soustředíme se na ty nejvíce ohrožené: domácnosti s lidmi s postižením, rodiny vedené pouze ženami nebo ty, kde se o chod domácnosti starají samy děti.

Obsah krizového balíčku pro domácnost:

- 20litrový barel na uchovávání čisté vody
- Zásoba chloru na desinfekci vody na jeden měsíc

- Mýdlo na praní a toaletní mýdlo
- Zubní kartáčky (pro každého člena rodiny) a zubní pasta
- Hygienické vložky (pro každou ženu v domácnosti)

Bezpečí na prvním místě

Prevence násilí a ochrana jsou nedílnou součástí všech našich aktivit. Uvědomujeme si, že krize nezvyšují jen riziko nemocí, ale i riziko genderově podmíněného násilí atp.

Před zahájením distribuce balíků jsme ve spolupráci s vládou proškoliли 50 komunitních dobrovolníků. Ministerstvo zdravotnictví poskytlo odborné vedení pro oblast hygieny, zatímco Ministerstvo komunitního rozvoje zastřešilo téma ochrany zranitelných.

Dobrovolníci nyní obcházejí domácnosti v šesti komunitách okrsku Simu. Kromě osvěty o hygieně pomáhají identifikovat případy násilí a odkazují je na policii, zdravotnická zařízení nebo příslušná ministerstva. Máme nastavené jasné postupy, jak v takových případech jednat.

„Spolupráce s úřady je klíčová. Ochrana zranitelných pro nás není jen doplněk, je to základ všeho, co děláme,“ zdůrazňuje Lastford Miyanda.

Na každém distribučním místě je také k dispozici systém pro zpětnou vazbu, kde mohou lidé anonymně a v místním jazyce sdílet své obavy nebo připomínky.

Hlasy z terénu

Lubinda Sikota Kandela, učitel v okrsku Simu, patří k těm, kterým záplavy převrátily život naruby.

„Jsem vděčný, že moje rodina dostala tento balíček. Pomoc nemusí mít vždy jen podobu peněz – tohle nám pomůže předejít průjmům a dalším nemocem. Děkuji všem, kteří se rozhodli nám pomoci.“

Kashweka Mboma, farmářka ze zaplavených plání, dodává:

„Naše pole jsou úplně pod vodou, úroda je pryč. Do našich domovů se vkrádá hlad. Za tuto pomoc jsem nesmírně vděčná, vůbec jsem ji nečekala.“

Slova Kashweky pojmenovávají krutou podstatu povodní: jedna katastrofa spouští řetěz dalších – ztrátu příjmu, hlad a zdravotní rizika, která přetrvávají dlouho poté, co voda opadne.

Výhled do budoucna

Naše pomoc v šesti komunitách (Liko, Kashabati, Mboiwa, Liyuwayuwa, Musa a Kapengela) zasáhla 1 000 domácností. Posílili jsme jejich odolnost v kritickém momentě, ale výzva v podobě nedostatku potravin v okrese Shangombo trvá.

Rozsah zemědělské zkázy v celém regionu ukazuje na naléhavou potřebu pomoci i v nadcházejících měsících. Budeme situaci v Zambii nadále sledovat a usilovat o to, aby krize, které se nedostávají na titulní strany světových novin, nezůstaly bez povšimnutí.

- 1 000 domácností v rámci okrsku Simu, okres Shangombo
- 6 komunit: Liko, Kashabati, Mboiwa, Liyuwayuwa, Musa, Kapengela
- 50 komunitních dobrovolníků provádějících kampaně v oblasti vody, hygieny, sanitace a ochrany
- Priorita: domácnosti s osobami s postižením, domácnosti vedené ženami nebo dětmi

- Vládní partneři v Zambii: Ministerstvo pro komunitní rozvoj, Ministerstvo zdravotnictví
- Období realizace: 29. ledna – 14. března 2026
- Konsorcium: World Vision UK, Člověk v tísni, Plan International, CRS
- Financováno fondem Start Fund | Podporovatelé: Velká Británie, Nizozemsko, Německo, Jersey, IKEA Foundation

<https://www.clovekvtisni.cz/cista-voda-uprostred-krize-pomahame-rodinam-v-zambii-zasazenym-zaplavami-13332gp>